

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 13Co/34/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6311201637
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 12. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Katková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2020:6311201637.2

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Katkovej a sudcov JUDr. Ivicy Hanuskovej a JUDr. Danice Kočičkovej, v spore žalobcov 1/ O. B., narodenej XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom S. XX, XXX XX N., 2/ H. B., narodeného XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom S. XXXX/XX, XXX XX N., 3/ I. V., narodenej XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom O. XXXX/XX, XXX XX N., 4/ O. B., narodeného XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom T. XXXX, XXX XX H., T. republika, všetci právne zastúpení JUDr. Zuzanou Bejdovou, LL.M, advokátkou, so sídlom Skuteckého 30, 974 01 Banská Bystrica, proti žalovaným 1/ O. Z., narodenému XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom Za T. XXXX/XX, XXX XX D., právne zastúpenému Mgr. Matúšom Bereseckým, advokátom, so sídlom Farská 33, 949 01 Nitra, 2/UNIQA poisťovňa, a.s., so sídlom Krasovského 15, 851 01 Bratislava, IČO: 00 653 501, právne zastúpenému PRK Partners s. r. o., so sídlom Hurbanovo námestie 3, 811 06 Bratislava, IČO: 35 978 643, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovaného 2/ proti uzneseniu Okresného súdu Brezno č. k. 4C/21/2011-755 z 24. februára 2020, takto

rozhodol:

- I. Uznesenie Okresného súdu Brezno **p o t v r d z u j e**.
- II. Žalobcom 1/-4/ náhradu trov tohto odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Brezno (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) odvolaním napadnutým uznesením zo dňa 24. 02. 2020 o nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žalobkyňa 1/ a žalovaní 1/ a 2/ nemajú navzájom voči sebe nárok na náhradu trov konania (I. výrok); žalobca 2/ má proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania z prisúdenej sumy v plnom rozsahu s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných (II. výrok); žalobca 3/ má proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania z prisúdenej sumy v plnom rozsahu s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných (III. výrok); žalobca 4/ má proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania z prisúdenej sumy v plnom rozsahu s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných (IV. výrok).

Z odôvodnenia uznesenia prvoinštančného súdu vyplýva, že žalobcovia 1/ až 4/ sa žalobou domáhali uloženia povinnosti žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť sumu 49.800,- Eur a sumu 33.200,- Eur žalobkyni 1/ a žalobcom 2/ až 4/ každému sumu 20.000,- Eur z titulu ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy a nahradiť trovy konania. Žalobu žalobcovia zdôvodnili tým, že rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 5T 20/2010 zo dňa 11. 10. 2010, ktorý sa stal právoplatným a vykonateľným 27. 10. 2010, bol žalovaný 1/ uznaný vinným z prečinu usmrtienia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. h) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. h) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že žalovaný 1/ dňa 12. 07. 2009 v čase okolo 17.00 hod. spôsobil dopravnú nehodu a to tak, že neprispôbil rýchlosť jazdy svojim schopnostiam, vlastnostiam, povahe vozovky a iným okolnostiam, ktoré mohol predvídať, následkom čoho nezvládol

jeho riadenie, začal intenzívne brzdiť, dostal šmyk a v rozpore s ustanovením § 9 zákona č. 8/2009 Z.z. vošiel do protismeru, kde sa ľavotočivej zákrute čelne zrazil s osobným motorovým vozidlom, ktoré viedol H. B., nar. XX. XX. XXXX, ktorý v dôsledku toho utrpel vážne poranenia, na následky ktorých dňa XX. XX. XXXX zomrel, ďalšia spolucestujúca O. F. utrpela zranenia, na následky ktorých na mieste dopravnej nehody zomrela, žalobkyňa 1/ utrpela sériovú zlomeninu 4-11 rebra vľavo pomliaždením. Nebohý H. B., nar. 18. 07. 1938 bol manželom žalobkyne 1/ a otcom žalobcov 2/ až 4/. Nebohá O. F., nar. 20. 11. 1922 bola matkou žalobkyne 1/ a starou matkou žalobcov 2/ až 4/. Žalobkyňa 1/ uplatnila nárok na posmrtnú ochranu osobnosti podľa § 15 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) ako manželka nebohého H.a B.ho a ako dcéra nebohej O. F. vo forme primeraného finančného zadostučinenia v peniazoch podľa § 13 ods. 1, 2 OZ. Žalobkyňa 1/ sa domáhala zaplataenia primeraného finančného zadostučinenia v prospech nebohého H.a B.ho vo výške 33.200,- Eur a v prospech nebohej O. F. vo výške 16.600,- Eur (spolu 49.800,- Eur). Žalobcovia 1/ až 4/ sa zároveň domáhali súdnej ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. OZ, a to žalobkyňa 1/ vo výške 33.200 Eur, žalobcovia 2/ až 4/ vo výške 20.000,- Eur.

V priebehu konania písomným podaním zo dňa 18. 10. 2017, doručeným súdu prvej inštancie dňa 20. 10. 2017, vzala žalobkyňa 1/ žalobu v časti o zaplataenie sumy 49.800,- Eur späť a navrhla konanie zastaviť s prihliadnutím na osobnostný charakter práva na ochranu osobnosti. Zároveň žalobcovia 1/ až 4/ navrhli pripustiť zmenu žaloby a uložiť žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 33.200,- Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne z dlžnej sumy od 18. 03. 2011 do zaplataenia a žalobcom 2/ až 4/ každému sumu 20.000,- Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne z dlžnej sumy od 18. 03. 2011 do zaplataenia a náhradu trov konania s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého žalovaného.

Súd prvej inštancie pripustil zmenu žaloby v zmysle návrhu na zmenu žaloby zo dňa 18. 10. 2017 na pojednávaní konanom dňa 08. 12. 2017 uznesením zo dňa 08. 12. 2017 v nasledovnom znení: „I. Súd pripúšťa zmenu žaloby vo vzťahu žalobkyne v 1/ rade voči žalovaným v 1/ a 2/ rade tak, že namiesto „zaplataenia spoločne a nerozdielne sumy 33.200 Eur“ (výrok 2 v žalobe) sa žalobkyňa v 1/ rade domáha voči žalovaným 1/ a 2/ zaplataenia sumy 33.200 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne zo sumy 33.200 Eur od 18. 03. 2011 do zaplataenia s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných. II. Súd pripúšťa zmenu žaloby vo vzťahu žalobcu 2/ voči žalovaným 1/ a 2/ tak, že namiesto „zaplataenia spoločne a nerozdielne sumy 20.000 Eur“ (výrok 3 v žalobe) sa žalobca 2/ domáha voči žalovaným 1/ a 2/ zaplataenia sumy 20.000 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 20.000 Eur od 18. 03. 2011 do zaplataenia s tým že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných. III. Súd pripúšťa zmenu žaloby vo vzťahu žalobkyne 3/ voči žalovaným 1/ a 2/ tak, že namiesto „zaplataenia spoločne a nerozdielne sumy 20.000 Eur“ (výrok 4 v žalobe) sa žalobkyňa 3/ domáha voči žalovaným 1/ a 2/ zaplataenia sumy 20.000 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 20.000 Eur od 18. 03. 2011 do zaplataenia s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných. IV. Súd pripúšťa zmenu žaloby vo vzťahu žalobcu 4/ voči žalovaným 1/ a 2/ tak, že namiesto „zaplataenia spoločne a nerozdielne sumy 20.000 Eur“ (výrok 5 v žalobe) sa žalobca 4/ domáha voči žalovaným 1/ a 2/ zaplataenia sumy 20.000 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 20.000 Eur od 18. 03. 2011 do zaplataenia s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných.“

Súd prvej inštancie rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 4C/21/2011-448 zo dňa 08. 12. 2017, ktorým konanie o žalobe vo vzťahu žalobkyne 1/ voči žalovaným 1/ a 2/ zastavil v časti o zaplataenie sumy 49.800 Eur (I. výrok), žalovaným 1/ a 2/ uložil zaplatiť žalobkyni 1/ z titulu nemajetkovej ujmy sumu 20.000,- Eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných (II. výrok), žalovaným 1/ a 2/ uložil zaplatiť žalobcovi 2/ z titulu nemajetkovej ujmy sumu 13.000,- Eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných (III. výrok), žalovaným 1/ a 2/ uložil zaplatiť žalobkyni 3/ z titulu nemajetkovej ujmy sumu 13.000,- Eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných (IV. výrok), žalovaným 1/ a 2/ uložil zaplatiť žalobcovi 4/ z titulu nemajetkovej ujmy sumu 13.000,- Eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných (V. výrok), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (VI. výrok), pričom žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov konania voči žalobcom 1/ - 4/ nepriznal.

Na základe odvolania žalovaného 1/, 2/ voči výrokom II., III., IV., V., VII. rozsudku súdu prvej inštancie a na základe odvolanie žalobcov 1/ - 4/ voči výroku VI. rozsudku prvoinštančného súdu, Krajský súd v

Banskej Bystrici rozsudkom č. k. 12Co/215/2018-691 zo dňa 26. 07. 2019, rozsudok prvoinštančného súdu vo výrokoch II., III., IV., V., VI. ako vecne správny potvrdil a vo výroku VII. (o nároku na náhradu trov konania) zrušil a v tomto rozsahu vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Súd prvej inštancie po uvedení § 255 ods. 1, 2, § 256 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2 CSP konštatoval, že z povahy uplatnených nárokov (náhrada nemajetkovej ujmy) je zrejmé, že výška priznaného plnenia závisela od úvahy súdu (viď rozsudok súdu prvej inštancie č.k. 4C/21/2011-448 zo dňa 08. 12. 2017). Rozhodovanie o priznaní či nepriznaní náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch závisí od úvahy súdu, a preto podľa neho je v prípade úspešnosti žaloby o ochranu osobnosti v hlavnom predmete konania (ktorým je primárne ochrana osobnosti), dôvodné priznať náhradu trov konania.

CSP nemá ustanovenie obdobné § 142 ods. 3 O.s.p., ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k § 142 ods. 2 O.s.p.. Nová právna úprava už neobsahuje tri špecifické skutkové podstaty (§ 142 ods. 1, 2 a 3 O.s.p.), ale iba dve (§ 255 ods. 1, 2 CSP). Na prvom mieste je teda zásada úspechu a v prípadoch, keď mala strana sporu vo veci úspech iba čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP (pomer úspechu). Nepatrný úspech CSP aktuálne nepozná, zohľadňuje sa teda každý neúspech. Zásadu úspechu vo veci treba podľa súdu prvej inštancie uplatniť aj na konanie, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Nebolo by podľa súdu prvej inštancie spravodlivé a v súlade so satisfakčnou funkciou nemajetkovej ujmy požadovať od žalobcu, aby svoju ujmu podceňoval iba preto, aby potom nemusel hradiť trovy konania. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania v tomto prípade bolo treba rozlíšiť, čo je základné a čo je sprevádzajúce. Za základné sa považoval rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté. Výška nemajetkovej ujmy, resp. škody je potom podľa neho druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá napríklad výšku škody „iba“ odhaduje. Primárnym faktom je, že škoda bola spôsobená; jej výška nasleduje. Vhodným riešením je preto záver, že žalobca má právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej). Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je podľa neho v predmetnom prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci,“ keďže ten sa skúma, čo do právneho základu a nie čo do výšky priznania nároku. Žalobcu je preto nevyhnutné považovať za plne procesne úspešného, ak mal plný úspech, čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia vyplývajúca z tohto jeho procesného úspechu závisela výlučne od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. K podobným záverom dospel podľa súdu prvej inštancie aj Ústavný súd SR v náleze z 23. 01. 2014, sp. zn. IV. ÚS 599/2013-60.

Súd prvej inštancie uviedol, že v časti žaloby o zaplatenie sumy 49.800,- Eur žalobkyňa 1/ čiastočným späťvzatím žaloby procesne zavinila zastavenie konania v zodpovedajúcej časti, na základe čoho by žalovaní 1/ a 2/ mali voči nej nárok na trovy konania v celom rozsahu. Žalobkyňa 1/ sa voči žalovaným 1/ a 2/ domáhala zaplatenia sumy 33.200,- Eur s prísl. z titulu nemajetkovej ujmy, pričom čo do právneho základu bola plne procesne úspešná, keďže prvoinštančný súd rozsudkom žalovaným 1/ a 2/ uložil zaplatiť žalobkyni 1/ z titulu nemajetkovej ujmy sumu 20.000,- Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných. Žalobkyňa 1/ by teda mala voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na trovy konania z prisúdenej sumy v celom rozsahu. Po zhodnotení miery úspechu, resp. neúspechu žalobkyne 1/ a žalovaných 1 /a 2/ vo vzťahu k samostatným nárokom, súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalobkyňa 1/ a žalovaní 1/ a 2/ nemajú navzájom voči sebe nárok na náhradu trov konania. Už samo konštatovanie, že neoprávneným zásahom žalovaného 1/ do osobnostnej sféry žalobcov 2/ až 4/ im bola spôsobená ujma, s následným priznaním nemajetkovej ujmy hoci aj v nižšej sume, než bola žalobou uplatnená, podľa názoru súdu prvej inštancie znamenalo, že títo majú plný úspech čo do základu uplatneného nároku. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie žalobcom 2/ až 4/ priznal proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania z prisúdenej sumy v plnom rozsahu s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných.

2. Proti uzneseniu prvoinštančného súdu žalovaný 2/ podal včas odvolanie.

Navrhol, aby odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvej inštancie tak, že žalovaný 2/ má nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni 1/ v rozsahu 53,04 % a žalobcom 2/-4/ sa nárok na náhradu trov konania voči žalovanému nepriznáva. Zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov tohto odvolacieho konania.

Odvolanie odôvodnil odvolacím dôvodom podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP.

V úvode odvolania poukázal na to, že žalobcovia 1/-4/ podali odvolanie len proti VI. výroku rozsudku prvoinštančného súdu, a teda nesmerovalo voči ostatným výrokom rozsudku vrátane výroku o trovách konania.

V zmysle zásady zákazu reformatio in peius (zmeny k horšiemu) vyplývajúceho z čl. 16 ods. 3 CSP súd prvej inštancie preto v novom rozhodnutí nemohol vo vzťahu k priznaným trovám rozhodnúť horšie (viac v neprospech žalovaného 2/) v prípade, ak VI. výrok prvoinštančného rozsudku odvolací súd potvrdil ako vecne správny. Napriek tomu súd prvej inštancie priznal žalobcom 2/ až 4/ náhradu trov konania voči žalovaným z prisúdenej sumy v plnom rozsahu.

Mal za to, že súd prvej inštancie rozhodol nesprávne, keď pri náhrade trov konania nevezal do úvahy neúspech žalobcov 1/-4/ v časti príslušenstva, a teda úrokov z omeškania vo výške 9 % z priznanej istiny odo dňa 18. 03. 2011 do dňa zaplatenia.

Nesúhlasil s uplatnením zásady úspechu medzi žalobkyňou 1/ a ním, nakoľko z ust. § 255 ods. 1, 2 CSP vyplýva, že pri čiastočnom úspechu strán je potrebné náhradu trov konania pomerne rozdeliť. Súd prvej inštancie však podľa neho nesprávne zohľadnil úspech resp. neúspech sporových strán, keď vyslovil, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6M Cdo 19/2010 zo dňa 26. 01. 2011 a uviedol, že v prípade uplatnenia zásady úspechu v spore pri trovách konania je nevyhnutné porovnať celý predmet konania, t.j. petit, ktorý bol predmetom konania medzi sporovými stranami. Súd môže vysloviť, že na náhradu trov konania nemá žiadny z účastníkov právo podľa neho len v takom prípade, kedy je pomer úspechu a neúspechu oboch strán rovnaký alebo približne rovnaký.

Nie je sporné, že žalobkyňa 1/ bola neúspešná vo výške 49.800,- Eur, keďže v tejto časti vzala žalobu spať. Žalobkyňa 1/ bola úspešná, čo sa týka nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000,- Eur. Súd prvej inštancie preto podľa jeho názoru a súdnej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nemohol rozhodnúť tak, že náhradu konania nepriznáva nikomu v prípade, keď jeho úspech v konaní zásadne prevyšuje neúspech. Takéto rozhodnutie je preto podľa neho nespravodlivé a v rozpore so zásadou úspechu v spore, ktorú bol povinný súd prvej inštancie v zmysle právneho názoru odvolacieho súdu pri rozhodovaní uplatniť.

Nesúhlasil s nezohľadnením neúspechu žalobcov v časti úroku z omeškania, nakoľko pri zásade úspechu je nevyhnutné vychádzať z celého predmetu konania, a preto je nevyhnutné zohľadniť aj neúspech v časti požadovaného príslušenstva. K uvedenému poukázal na R 34/2005, uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 04. 02. 2019, sp. zn. 11Co/66/2018 a rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. 01. 2011, sp. zn. 6Co/95/2010.

Zdôraznil, že žalobcom 2/ až 4/ náhradu trov konania voči nemu v dôsledku uplatnenia zákazu reformatio in peius nemožno priznať. Po podanom odvolaní žalobcov 1/-4/ mohol súd prvej inštancie rozhodnúť o náhrade trov konania v prospech žalobcov 1/-4/ len vo vzťahu k nepriznanej časti nemajetkovej ujmy v VI. výroku prvoinštančného rozsudku, ktorý však odvolací súd ako vecne správny potvrdil.

Na záver uviedol, že je to výlučne chyba žalobcov 1/-4/, že si zmenou žaloby uplatnili nárok na úrok z omeškania vo výške 9 %, ktorý im nevznikol. Skutočnosť, že výška takto požadovaných úrokov narástla v priebehu konania však nemôže byť podľa neho dôvodom pre ktorý by súd prvej inštancie nezobral úroky z omeškania do úvahy pri rozhodovaní o rozsahu náhrady trov konania. Opačný prístup by mohol podľa neho dospieť k záveru, že žalobcovia môžu v súdnom konaní požadovať akokoľvek vysoký úrok z omeškania z akejkolvek istiny bez toho, aby sa táto skutočnosť odrazila v rozhodnutí o náhrade trov. Inštitút náhrady trov konania je preto podľa neho jediným inštitútom, v rámci ktorého možno spravodlivo kompenzovať zásah do jeho práv spôsobený neoprávneným požadovaním úroku z omeškania na súde alebo iných nárokov na súde.

3. Žalobcovia 1/-4/ a žalovaný 1/ sa k odvolaniu žalovaného 2/ nevyjadrili.

4. Krajský súd, ako odvolací súd (§ 34 CSP), vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 379, § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania v súlade s § 385 ods. 1 CSP a contrario a uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správne potvrdil.

5. Podľa ustanovenia § 387 ods. 1, 2 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

6. Po oboznámení sa s obsahom spisu a s odvolaním napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie odvolací súd konštatuje, že rozhodnutie prvoinstančného súdu je vecne správne. Odvolací súd (v súlade s vyššie citovaným ustanovením § 387 ods. 2 CSP) sa v celom rozsahu stotožňuje i s odôvodnením jeho rozhodnutia, ktoré je dostatočne podrobné, ale i jasné, zrozumiteľné, presvedčivé a logickým spôsobom sa vyporiadava so všetkými relevantnými otázkami a aspektmi, a teda spĺňa zákonné kritéria odôvodnenia uvedené v ustanovení § 220 ods. 2 s použitím § 234 ods. 2 CSP.

7. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia 1/ až 4/ sa žalobou domáhali voči žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 49.800,- Eur (z titulu primeraného finančného zadosťučinenia) a sumu 33.200,- Eur (náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch) a žalobcom 2/ - 4/ každému sumu 20.000,- Eur (náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch).

8. Žalobkyňa 1/ písomným podaním zo dňa 18. 10. 2017 (č.l. 417 - 418 spisu) vzala žalobu späť v časti o zaplatenie sumy 49.800,- Eur s poukazom na „osobnostný charakter práva na ochranu osobnosti.“

9. Po pripustení zmeny žaloby súdom prvej inštancie na pojednávaní dňa 08. 12. 2017 (viď Zápisnica o pojednávaní zo dňa 08. 12. 2017; č.l. 434 spisu) sa žalobcovia 1/ - 4/ žalobou domáhali uloženia povinnosti žalovaným 1/ a 2/ zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 33.200,- Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne z dlžnej sumy od 18. 03. 2011 do zaplatenia a každému zo žalobcov 2/ až 4/ sumu 20.000,- Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne z dlžnej sumy od 18. 03. 2011 do zaplatenia s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého žalovaného.

10. Súd prvej inštancie rozsudkom č.k. 4C/21/2011-448 zo dňa 08. 12. 2017 konanie o žalobe vo vzťahu žalobkyne 1/ voči žalovaným 1/ a 2/ zastavil v časti o zaplatenie sumy 49.800,- Eur (I. výrok). Súd prvej inštancie uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť: zaplatiť žalobkyni 1/ z titulu nemajetkovej ujmy sumu 20.000,- Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných (II. výrok); zaplatiť žalobcovi 2/ z titulu nemajetkovej ujmy sumu 13.000,- Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných (III. výrok); zaplatiť žalobkyni 3/ z titulu nemajetkovej ujmy sumu 13.000,- Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných (IV. výrok); zaplatiť žalobcovi 4/ z titulu nemajetkovej ujmy sumu 13.000,- Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných (V. výrok) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (VI. výrok).

O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov konania voči žalobcom 1/ - 4/ nepriznáva (VII. výrok).

11. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č.k. 12Co/215/2018-691 zo dňa 26. 07. 2019 rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 4C/21/2011-448 zo dňa 08. 12. 2017 vo výrokoch, ktorými uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť z titulu nemajetkovej ujmy žalobkyni 1/ sumu 20.000,- Eur, žalobcovi 2/ sumu 13.000,- Eur, žalobkyni 3/ sumu 13.000,- Eur, žalobcovi 4/ sumu 13.000,- Eur s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných (II., III., IV., V. výrok) a vo výroku, ktorým v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (VI. výrok), potvrdil a v závislom výroku o trovách konania (VII. výrok) zrušil a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

12. V súvislosti s odvolacími námietkami žalovaného 2/ odvolací súd konštatuje, že závislými výrokmi sú také výroky, ktoré nemôže existovať bez hlavného výroku, t.j. sú od neho závislé. Pokiaľ by bol hlavný výrok zmenený alebo zrušený, je závislý výrok sám osebe neudržateľný.

13. Aj v prípade, že by takýto výrok nebol samostatne napadnutý odvolaním, súd ho v rozsahu § 379 písm. a/ CSP preskúma. Vtedy sa účinky odvolania vzťahujú aj na tento nenapadnutý, ale závislý výrok. Závislosť výrokov od seba závisí od konkrétneho právneho vzťahu. O závislosti možno hovoriť vtedy, ak medzi výrokmi existuje istý vzťah prejudiciality. Judikatúra Najvyššieho súdu SR (R 73/2004) ustálila, že závislým výrokom môže byť nielen opravným prostriedkom nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci.

14. Odvolací súd konštatuje, že vydanie uznesenia o trovách konania je jednostranne závislé od existencie rozhodnutia vo veci samej.

15. Ako už bolo uvedené v posudzovanej veci odvolací súd rozsudkom č.k. 12Co/215/2018-691 zo dňa 26. 07. 2019 zrušil rozsudok prvoinštančného súdu č. k. 4C/21/2011-448 zo dňa 08. 12. 2017 v závislom výroku o trovách konania (VII. výrok) podľa 389 ods. 1 písm. b) CSP z dôvodu, že odôvodnenie výroku rozsudku prvoinštančného súdu o trovách konania bolo nepreskúmateľné a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 391 ods. 1 CSP, pričom súd prvej inštancie bol v zmysle ustanovenia § 391 ods. 2 CSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

16. Odvolací súd konštatuje, že vzhľadom na predmet konania (náhrada nemajetkovej ujmy a u žalobkyne 1/ i nárok na primerané finančné zadosťučinenie) v posudzovanej veci sa na strane žalobcov 1/-4/ jedná o samostatné spoločenstvo v zmysle ustanovenia § 76 CSP, podľa ktorého „samostatné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. Súd rozhoduje o každom nároku a povinnosti samostatne.“

17. Vo všeobecnosti platí, že náhradu trov konania ovláda zásada úspechu vo veci podľa § 255 CSP, ktorá je doplnená zásadou procesnej zodpovednosti za zavinenie. K zastaveniu konania, a to aj sčasti, môže dôjsť z rôznych procesných dôvodov (napr. pre nedostatok podmienok konania, z dôvodu späťvzatia žaloby), pričom pri zastavení sporového konania je potom pre vyriešenie otázky náhrady trov konania kľúčové zistenie, či a pokiaľ áno, ktorá zo strán, z procesného hľadiska zastavenie konania zaviniť. Kritérium procesného zaviniť je potom treba posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala, resp. akého výsledku sa domáhala, a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana neskôr vzala žalobu späť s tým, aby konanie bolo zastavené, a to aj sčasti. Ak nie je preukázané, že späťvzatie žaloby bolo odôvodnené neskorším správaním žalovaného, ktorý sa celkom či v relevantnom rozsahu zachoval v zmysle žalobnej požiadavky, potom nie je dobre možné nachádzať súvislosť, a teda ani procesné zavinenie medzi jeho správaním vo vzťahu k žalobnej požiadavke (petitu), v takomto prípade nesie zodpovednosť na zastavení konaní žalobca v dôsledku príčinnej súvislosti, ktorou je správanie strany, teda prejav jeho vôle spočívajúci v späťvzati žaloby, čo zodpovedá aj ustálenej judikatúre (viď uznesenie NS SR sp. zn. 7MCdo 4/2010 zo dňa 14. 09. 2011).

18. Pre účely rozhodnutia o náhrade trov konania v prípade, ak súd prejednáva žalobný nárok, ktorý pozostáva z viacerých samostatných (dielčích) nárokov (vymedzenými jednotlivými zložkami práva), je treba samostatne posúdiť mieru úspechu a neúspechu strán (§ 255 ods. 1 a ods. 2 CSP) a pri zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby treba posúdiť procesné zavinenie strán (§ 256 ods. 1 CSP) samostatne pri každom jednotlivom uplatnenom nároku. Konania o čiastkových nárokoch majú totiž spoločné iba to, že sa o nich rozhoduje v jednom konaní.

19. Keďže žalobkyňa 1/ voči žalovaným 1/, 2/ uplatnila viacero čiastkových nárokov (nárok na primerané finančné zadosťučinenie a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy), pričom vzala žalobu voči žalovaným 1/, 2/ sčasti späť o zaplatenie sumy 49.800,- Eur (uplatneného z titulu primeraného finančného zadosťučinenia v peniazoch), a to bez uvedenia relevantného dôvodu späťvzatia žaloby, preto súd prvej inštancie správne posúdil, že žalobkyňa procesne zaviniť zastavenie konania sčasti ohľadne sumy 49.800,- Eur (§ 256 ods. 1 CSP).

20. V posudzovanej veci žalobcovia 1/-4/ uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, kde výška plnenia závisela od úvahy súdu s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu, pretože spôsobenú nemajetkovú ujmu nebolo možné objektívne vyčíslieť na základe pevne daných kritérií, resp. ukazovateľov a od žalobcov 1/-4/ nebolo možné spravodlivo žiadať, aby pri formulácii petitu žalobného návrhu dokázali predvídať, akými úvahami sa súd bude pri rozhodovaní o výške priznanej náhrady uberať, preto súd prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcami 1/-4/ správne rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP, a to na základe zásady úspechu.

21. „Ak sa žalobca domáha ochrany svojej osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, tak pri uplatnení nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je žalobca povinný uviesť jeho požadovanú výšku. Z povahy tohto nároku však vyplýva, že presné určenie výšky plnenia je závislé vždy od úvahy súdu.“ (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5MCdo 7/2010 z 23. februára 2011).

22. „Civilný sporový poriadok už nemá ustanovenie obdobné úprave obsiahnutej § 142 ods. 3 OSP, ktoré sa uplatňovalo ako *lex specialis* vo vzťahu k úprave obsiahnutej v § 142 ods. 2 OSP. Z uvedeného síce vyplýva, že nepatrný úspech už Civilný sporový poriadok nepozná (a preto pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov sa podľa Civilného sporového poriadku zohľadňuje každý neúspech), avšak ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy. Ak Civilný sporový poriadok (predtým Občiansky súdny poriadok) vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o trovách konania (§ 419, § 420 a § 421 CSP), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania.“ (viď uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 56/2017 z 8. februára 2017).

23. „Aj napriek tomu, že nepatrný úspech už Civilný sporový poriadok nepozná (a preto pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov sa podľa Civilného sporového poriadku zohľadňuje každý neúspech), ani nová práva úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne, ako podľa doterajšej úpravy.“ (nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 399/2019 z 15. apríla 2020).

24. V súvislosti s odvolacími námietkami žalovaného 2/ odvolací súd poukazuje na to, že príslušenstvo pohľadávky (úrok z omeškania) nebolo žalobcami 1/-4/ uplatňované ako kapitalizovaná hodnota a samostatná vec. Úroky sú príslušenstvom pohľadávky (t.j. veci hlavnej) podľa ustanovenia § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka znášajú osud hlavnej veci, preto ak sú uplatnené spolu s istinou, netvoria osobitný predmet konania a nejde ani o spojenie dvoch samostatných vecí (viď uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2MCdo 13/2014 z 29. októbra 2015)

25. Pre pomerné rozdelenie trov konania je rozhodujúci pomer úspechu a neúspechu v uplatnenej istine bez príslušenstva, keďže príslušenstvo (úrok z omeškania) nebolo vyčíslené v žalobe (viď uznesenie NS SR sp. zn. 6Obo/243/2007 z 27. 11. 2008).

26. Odvolací súd konštatuje, že v posudzovanej veci pri uplatnení nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za neúspech sa nepovažuje rozdiel medzi uplatňovanou a priznanou výškou nároku, nakoľko rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu, preto pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania sa vychádza jedine z výšky prisúdenej sumy náhrady nemajetkovej ujmy (nie z výšky uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy), pričom pri zisťovaní pomeru úspechu/neúspechu nebolo možné prihliadať na príslušenstvo pohľadávky (úrok z omeškania), keďže nárok na príslušenstvo pohľadávky nebol žalobcami 1/-4/ uplatňovaný ako kapitalizovaná hodnota a samostatná vec.

27. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie postupoval správne, keď žalobkyni 1/ a žalovaným 1/, 2/ nepriznal nárok na náhradu trov konania (žalobkyňa 1/ procesne zavinila späťvzatie žaloby sčasti ohľadne nároku na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 256 ods. 1 CSP, avšak bola plne úspešná vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 255 ods. 1 CSP), preto vo vzťahu k uplatneným čiastkovým nárokom bola žalobkyňa 1/ úspešná v rozsahu 50% a žalovaní 1/, 2/ v rozsahu 50%. Zároveň súd prvej inštancie rozhodol v súlade s ustanovením § 255 ods. 1 CSP, keď žalobcom 2/ až 4/ priznal proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania z prisúdenej sumy v plnom rozsahu s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého zo žalovaných.

28. Odvolací súd na margo odvolacích námietok žalovaného 2/ dodáva, že v posudzovanej veci žalobcovia 1/-4/ i žalovaní 1/, 2/ podali odvolanie voči rozsudku súdu prvej inštancie č. k. 4C/21/2011-448 zo dňa 08. 12. 2017 (vrátane závislého výroku o trovách konania), a teda došlo k situácii, keď objektívne nebolo možné vyhodnotiť nepriaznivejšie účinky voči procesnej strane, preto uplatnenie princípu *reformatio in peius* nebolo objektívne možné. Z princípu rovnosti sporových strán (čl. 6 CSP) vyplýva vylúčenie aplikácie čl. 16 ods. 3 CSP v prípadoch, keď objektívne nie je možné posúdiť „nepriaznivost“ rozhodnutia o opravnom prostriedku voči jednej z nich. Ak bol teda opravný prostriedok uplatnený oboma procesnými stranami nezávisle od seba, je aplikácia princípu *reformatio in peius* vylúčená.

29. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správne potvrdil.

30. Pri rozhodovaní o trovách tohto odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP, z ktorého vyplýva: „O nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí“. Odvolací súd pri svojom rozhodovaní aplikoval zásadu zodpovednosti za výsledok (zásadu úspechu) vyplývajúcu z ustanovenia § 255 ods. 1 CSP. V tomto prípade boli v odvolacom konaní plne úspešní žalobcovia 1/-4/, zásadne by teda mali nárok aj na náhradu trov tohto odvolacieho konania. Pretože však zo spisu odvolací súd nezistil, že by žalobcom 1/-4/ v tomto odvolacom konaní nejaké účelne vynaložené trovy vznikli, odvolací súd im náhradu trov tohto odvolacieho konania nepriznal.

31. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).